

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 21.4.2009
KOM(2009) 175 endelig

GRØNBOG

**OM REVISION AF RÅDETS FORORDNING (EF) NR. 44/2001 OM RETTERNES
KOMPETENCE OG OM ANERKENDELSE OG FULDBYRDELSE AF
RETSAFGØRELSER PÅ DET CIVIL- OG HANDELSRETTLIGE OMRÅDE**

GRØNBOG

OM REVISION AF RÅDETS FORORDNING (EF) NR. 44/2001 OM RETTERNES KOMPETENCE OG OM ANERKENDELSE OG FULDBYRDELSE AF RETSAFGØRELSER PÅ DET CIVIL- OG HANDELSRETLIGE OMRÅDE

Denne grøn bog ledsager Kommissionens rapport om anvendelsen af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, i det følgende benævnt "forordningen"¹. Formålet med grønbogen er at indlede en bred høring af de berørte parter om, hvordan anvendelsen af forordningen kan forbedres med hensyn til de punkter, der er nævnt i rapporten.

Kommissionen opfordrer alle interesserede til senest den 30. juni 2009 at indsende deres bemærkninger til de nedenfor omhandlede punkter og andre eventuelle bidrag til følgende adresse:

Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Retfærdighed, Frihed og Sikkerhed
Kontor E2 – Civilret
B – 1049 Bruxelles
Fax: + 32 (0) 2 299 64 57
E-mail: jls-coop-jud-civil@ec.europa.eu

Alle bidrag vil blive offentliggjort på internettet. De opfordres til at læse den særlige erklæring om databeskyttelse, der er knyttet til nærværende høringsdokument, og som forklarer, hvordan Deres personoplysninger og bidrag vil blive behandlet. Faglige organisationer opfordres til at registrere sig i Kommissionens register over interesseorganisationer².

1. Afskaffelse af alle mellemliggende foranstaltninger ved anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser (eksekvaturproceduren)

Den nugældende eksekvaturprocedure i forordningen er en forenkling af proceduren for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i forhold til den tidligere ordning under Bruxelleskonventionen af 1968. Til trods herfor er det i et indre marked uden grænser vanskeligt at formidle, at borgere og virksomheder, der ønsker at gøre deres rettigheder gældende i udlandet, er nødt til at afholde omkostninger og bruge tid herpå. Hvis anmodninger om eksigibilitetspåtegninger næsten altid imødekommes, og anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser yderst sjældent afslås, må det være realistisk at sætte sig det mål at afskaffe eksekvaturproceduren i alle sager på det civil- og handelsretlige område. I praksis ville dette hovedsageligt berøre krav, der bestrides. En afskaffelse af eksekvaturproceduren bør imidlertid ledsages af de nødvendige garantier.

For ubestridte kravs vedkommende er eksekvaturproceduren blevet afløst af en i oprindelsesmedlemsstaten foretaget kontrol af, at såvel forkyndelsen af det indledende

¹ EFT L 12 af 16.01.2001, s. 1.

² (<http://ec.europa.eu/transparency/regrin>). Dette register er blevet oprettet i forbindelse med det europæiske åbenhedsinitiativ med henblik på at give Kommissionen og offentligheden oplysninger om interesserepræsentanternes målsætninger, finansiering og strukturer.

processkrift som de oplysninger om kravet og proceduren, sagsøgte modtager, opfylder visse minimumsstandarder. Desuden kan der i undtagelsestilfælde foretages en prøvelse, hvis sagsøgte ikke har modtaget personlig forkyndelse på en sådan måde, at han/hun har kunnet varetage sit forsvar, eller hvis han/hun ikke har kunnet fremsætte indsigelser mod kravet på grund af force majeure eller ekstraordinære omstændigheder ("særlig prøvelse"). Under denne ordning må sagsøgeren stadig gennem en bekræftelsesprocedure, men denne finder sted i oprindelsesmedlemsstaten og ikke i fuldbyrdelsesmedlemsstaten.

Ved forordning 4/2009 vedrørende underholdspligt³ er eksekvturproceduren derimod for såvel bestridte som ubestridte krav blevet afskaffet og afløst af harmoniserede lovvalgsregler, og beskyttelsen af sagsøgtes ret til at varetage sit forsvar er her sikret ved en særlig prøvelsesprocedure, som kan indledes, når retsafgørelsen er truffet. Forordning 4/2009 bygger således på det synspunkt, at da det antal "problematisk" retsafgørelser, for hvilke der anmodes om anerkendelse og fuldbyrdelse, er lavt, er fri bevægelighed mulig, så længe sagsøgte efterfølgende har et effektivt retsmiddel til sin rådighed (særlig prøvelse). Hvis der på det civil- og handelsretlige område generelt valgtes en tilsvarende løsning, kunne den manglende harmonisering af en sådan særlig prøvelsesprocedure medføre en vis usikkerhed i de få tilfælde, hvor sagsøgte ikke har været i stand til at varetage sit forsvar ved den udenlandske ret. Det bør derfor overvejes, om en mere harmoniseret prøvelsesprocedure ikke ville være ønskelig.

Spørgsmål 1:

Mener De, at der i det indre marked bør være fri bevægelighed for alle retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, uden at mellemliggende processkridt er nødvendige (afskaffelse af eksekvturproceduren)?

Mener De i bekræftende fald, at opretholdelsen af visse garantier er en forudsætning for en sådan afskaffelse af eksekvturproceduren? I bekræftende fald hvilke?

2. Forordningens anvendelse i det internationale retssystem

Hvis det indre marked og Fællesskabets handelspolitik, såvel internt som på internationalt plan, skal fungere efter hensigten, er det nødvendigt, at der sikres lige adgang til domstolene, ikke blot for sagsøgte, men også for sagsøgere med bopæl i Fællesskabet, og at dette sker på grundlag af klare og præcise regler om domstolskompetencen i internationale sager. Fællesskabets borgere har alle det samme behov for retsbeskyttelse i deres forbindelser med tredjelande. Imødekommelsen af dette behov bør ikke variere fra medlemsstat til medlemsstat, og der bør navnlig tages hensyn til, at det ikke er alle medlemsstater, der har subsidiære kompetenceregler. En fælles løsning ville styrke retssikkerheden for Fællesskabets borgere og erhvervsvirksomheder og sikre anvendelse af *Fællesskabets præceptive bestemmelser*.

Med henblik på at udvide kompetencereglernes personelle anvendelsesområde til også at omfatte sagsøgte med bopæl i tredjelande bør det overvejes, i hvilket omfang forordningens særlige kompetenceregler med de nuværende tilknytningsmomenter kunne finde anvendelse på sagsøgte i tredjelande.

Desuden bør det overvejes, i hvilket omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt at opstille yderligere kriterier for kompetencen i tvister med sagsøgte i tredjelande ("subsidiær

³ EUT L 7 af 10.01.2009, s. 1.

kompetence"). De nugældende nationale regler har det vigtige formål at sikre adgang til domstolene, og det bør overvejes, hvilke fælles regler der kunne være hensigtsmæssige. I den forbindelse bør der findes en balance mellem kravet om at sikre adgang til domstolene på den ene side og international kurtoisi på den anden. Der kunne i så henseende overvejes tre kriterier: kompetence på grundlag af udøvelsen af aktiviteter, hvis tvisten vedrører sådanne aktiviteter; kompetence på grundlag af det sted, hvor aktiver befinder sig, hvis tvisten vedrører sådanne aktiver; og et *forum necessitatis*, som skulle åbne mulighed for at anlægge søgsmål, hvis dette ellers ikke ville være muligt⁴.

Men hvis der opstilles fælles regler for indledning af søgsmål mod sagsøgte i tredjelande, vil dette også øge risikoen for parallelle retssager ved retter i medlemsstaten og i tredjelandet. Det må derfor overvejes, i hvilke tilfælde der må sikres adgang til medlemsstaternes domstole, uanset om der verserer sager andetsteds, og i hvilke tilfælde og på hvilke betingelser det vil være hensigtsmæssigt at give domstolene mulighed for at erklære sig inkompetente til fordel for domstolene i tredjelande. Det kunne f.eks. være tilfældet, hvis parterne ved en eksklusiv værnetingsaftale har valgt at benytte domstolene i et tredjeland, hvis tvisten ellers ville være omfattet af en tredjelandssdomstols enekompetence, eller hvis der allerede er anlagt en parallel sag i et tredjeland⁵.

Endelig bør det overvejes, i hvilket omfang en udvidelse af kompetencereglernes anvendelsesområde bør ledsages af fælles regler om virkningen af retsafgørelser truffet i tredjelande. En harmonisering af virkningerne af retsafgørelser truffet i tredjelande ville øge retssikkerheden, navnlig for sagsøgte i Fællesskabet, som er involveret i retssager ved domstolene i tredjelande. En fælles ordning for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i tredjelande ville give dem mulighed for at vide, under hvilke omstændigheder en retsafgørelse truffet i et tredjeland kan fuldbyrdes i Fællesskabets medlemsstater, navnlig hvis retsafgørelsen er i strid med præceptive fællesskabsbestemmelser, eller hvis medlemsstaternes domstole ifølge fællesskabsretten er enekompetente⁶.

Spørgsmål 2:

Mener De, at forordningens særlige kompetenceregler kunne finde anvendelse på sagsøgte i tredjelande? Hvilke yderligere kriterier for kompetence finder De nødvendige i sager mod sådanne sagsøgte?

Hvordan bør der i forordningen tages hensyn til tilfælde, hvor domstolene i et tredjeland har enekompetence eller hvor der er anlagt sag ved domstolene i et tredjeland?

⁴ Se reglen om *forum necessitatis* i artikel 7 i forordning (EF) nr. 4/2009. Reglen om *forum necessitatis* sikrer, at hvis ingen ret i nogen medlemsstat er kompetent i henhold til forordningen, kan medlemsstaternes retter i undtagelsestilfælde behandle en sag, som ikke med rimelighed kan anlægges eller føres eller viser sig umulig at føre i et tredjeland, som tvisten er nært knyttet til.

⁵ Vedrørende disse spørgsmål kan der henvises til den undersøgelse vedrørende subsidiær kompetence, der er nævnt i rapporten, og til arbejdet i Den Europæiske Gruppe vedrørende International Privatret (GEDIP - Groupe Européen de Droit International Privé), navnlig gruppens møde i Bergen i september 2008 (se http://www.gedip-egpil.eu/gedip_documents.html).

⁶ Der er givet udtryk for denne betænkelighed, blandt andet i forbindelse med kollektive forbrugersøgsmål, hvor virksomheder i Fællesskabet er involveret i kollektive søgsmål i tredjelande (f.eks. USA).

På hvilke betingelser bør retsafgørelser truffet i et tredjeland anerkendes og fuldbyrdes i Fællesskabet, navnlig i tilfælde der vedrører præceptiv fællesskabsret, eller hvor medlemsstaternes domstole har enekompetence?

3. Værnetingsaftaler

Værnetingsaftaler mellem parterne bør tillægges den størst mulige virkning, blandt andet på grund af deres praktiske relevans i international handel. Det bør derfor overvejes, i hvilket omfang og på hvilken måde virkningerne af sådanne aftaler kan styrkes ved forordningen, navnlig i tilfælde af parallelle retssager.

En løsning ville være at fritage den ret, der er udpeget ved en eksklusiv værnetingsaftale, fra forpligtelsen til udsætte sagen i henhold til reglen om litispendens⁷. Ulempen ved denne løsning er, at parallelle retssager kan resultere i retsafgørelser, der er uforenelige.

En anden løsning kunne være en omvendt prioriteringsregel, når der foreligger en eksklusiv værnetingsaftale. Ved en sådan fremgangsmåde skulle den ret, der er udpeget ved aftalen, først tage stilling til, om den har kompetence, og enhver anden ret, der er anlagt sag ved, skulle udsætte behandlingen, indtil den valgte rets kompetence er fastslået. Denne fremgangsmåde finder allerede anvendelse i henhold til forordningen, hvis ingen af parterne har bopæl i en medlemsstat. En sådan løsning ville i vid udstrækning tilpasse de interne fællesskabsregler til de internationale regler. En ulempe ved denne løsning kunne være, at hvis aftalen er ugyldig, vil en part først skulle have den kendt ugyldig ved den i aftalen udpegede ret, inden vedkommende kan anlægge sag ved den ret, der ellers ville have kompetencen.

Alternativt kunne den nuværende regel om litispendens opretholdes, samtidig med at der etableres en direkte kontakt og et samarbejde mellem de to retter, som f.eks. kunne kombineres med en frist for, hvornår den ret, der først er anlagt sag ved, skal træffe afgørelse om sin kompetence, og med en forpligtelse for denne til regelmæssigt at underrette den ret, der efterfølgende er anlagt sag ved, om sagens forløb. Ved en sådan ordning bør det sikres, at en sagsøger ikke af grunde, som vedkommende ikke har nogen indflydelse på, mister sin ret til at anlægge sag ved et legitimt forum.

Værnetingsaftalers effektivitet kunne også styrkes ved at indføre erstatningspligt for brud på sådanne aftaler, f.eks. ved en forhaling af sagen eller ved udøvelse af misligholdelsesklausuler i låneaftaler.

En anden løsning kunne også være at udelukke anvendelse af reglen om litispendens i tilfælde, hvor parallelle retssager består i en sag om realiteten på den ene side og et (negativt) anerkendelsessøgsmål på den anden, eller i det mindste at sikre en afbrydelse af forældelsesfrister med hensyn til det egentlige krav, hvis der ikke gives medhold i anerkendelsessøgsmålet.

Endelig kunne usikkerheden med hensyn til aftalens gyldighed undgås ved, at der f.eks. foreskrives en standardiseret værnetingsklausul, hvilket samtidigt kunne bevirke, at

⁷ Det følger af litispendensreglen, at såfremt krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige medlemsstater, udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået.

domstolene hurtigere ville kunne tage stilling til kompetencespørgsmålet⁸. Denne løsning kunne kombineres med nogle af de ovenfor nævnte løsninger: accepten af parallelle retssager eller den omvendte prioriteringsregel kunne begrænses til de tilfælde, hvor værnetingsaftalen er indgået i den standardiserede form, som er foreskrevet i forordningen.

Spørgsmål 3:

Hvilken af de ovenfor foreslåede løsninger eller hvilken anden mulig løsning mener De ville være den mest hensigtsmæssige med henblik på at øge værnetingsaftalers effektivitet i Fællesskabet?

4. Industriel ejendomsret

Muligheden for effektivt at kunne håndhæve eller anfægte industrielle ejendomsrettigheder i Fællesskabet er af grundlæggende betydning for, at det indre marked kan fungere efter hensigten. De materielle bestemmelser om intellektuel ejendomsret indgår allerede i vid udstrækning som en del af den gældende fællesskabsret⁹. Direktiv 2004/48/EF om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder¹⁰ tager sigte på en tilnærmelse af lovgivningerne, for så vidt angår visse processuelle spørgsmål i forbindelse med håndhævelsen. For at afhjælpe mangelen på retssikkerhed og for at undgå de store omkostninger i forbindelse med parallelle retssager ved nationale domstole har Kommissionen foreslået indførelse af en integreret domstolsordning gennem oprettelse af en fælles europæisk patentdomstol, som skulle kunne træffe retsafgørelser om gyldighed og krænkelse af europæiske patenter og fremtidige EF-patenter for hele det indre markeds område¹¹. Desuden vedtog Kommissionen den 20. marts 2009 en henstilling til Rådet om forhandlingsdirektiver med henblik på indgåelse af en international aftale mellem Fællesskabet, dets medlemsstater og andre kontraherende stater i den europæiske patentkonvention¹². Indtil den fælles patentdomstolsordning er indført, vil visse mangler ved den nugældende ordning eventuelt kunne løses i forbindelse med forordning (EF) nr. 44/2001.

Hvad angår koordineringen af parallelle søgsmål om krænkelse af patenter kunne det overvejes at styrke kommunikationen og samarbejdet mellem de domstole, ved hvilke der er anlagt parallelle sager, og/eller at udelukke anvendelsen af reglen i tilfælde af negative anerkendelsessøgsmål (se punkt 3 ovenfor).

Med hensyn til koordineringen af sager om overtrædelse og ugyldighed, er der i den generelle undersøgelse blevet foreslået flere mulige løsninger til imødegåelse af "torpedoer". Der henvises derfor til undersøgelsen, for så vidt angår disse løsninger. Problemerne kunne imidlertid blive løst ved indførelse af den fælles patentdomstolsordning, og det ville i så fald ikke være nødvendigt at foretage ændringer af forordningen.

⁸ Vedrørende aftalens gyldighed er det somme tider blevet foreslået, at en harmoniseret konfliktregel kunne være hensigtsmæssig for at sikre en ensartet anvendelse af forordningens regler. Det skal bemærkes, at spørgsmålet om, hvilken lovgivning der finder anvendelse på værnetingsaftaler, er udelukket fra anvendelsesområdet for forordning (EF) nr. 593/2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I).

⁹ De intellektuelle ejendomsrettigheder omfatter også ophavsret, som ikke omhandles i dette dokument. Da ophavsretten ikke kræver registrering, er den ikke omfattet af forordningens bestemmelser om enekompetence.

¹⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT L 157 af 30.4.2004, s. 45).

¹¹ KOM(2007) 165.

¹² SEK(2009) 330.

Hvis det findes hensigtsmæssigt at åbne mulighed for at forene sager mod forskellige parter, der har krænket et europæisk patent, når disse alle tilhører en koncern og følger en samordnet politik, ville en mulig løsning være at fastsætte en særlig regel, der tillader at anlægge søgsmål om krænkelser af visse industrielle ejendomsrettigheder mod flere sagsøgte ved domstolene i den medlemsstat, hvor den sagsøgte, der koordinerer aktiviteterne eller på anden måde har den nærmeste tilknytning til overtrædelsen, har bopæl. En ulempe ved en sådan regel kunne, som Domstolen har påpeget, være, at reglen i høj grad er baseret på faktiske omstændigheder, og at der derfor kunne være flere mulige kompetente domstole, hvilket igen ville underminere forudsigeligheden med hensyn til forordningens kompetenceregler og dermed princippet om retssikkerhed. Desuden kunne en sådan regel føre til "forum shopping". Alternativt kunne reglen om flere sagsøgte omformuleres med henblik på at styrke kompetencen for domstolene i den medlemsstat, hvor den hovedansvarlige sagsøgte har bopæl.

Spørgsmål 4:

Hvilke mangler ved den nuværende ordning for bilæggelse af patenttvister finder De, at det er mest nødvendigt at løse i forbindelse med forordning 44/2001, og hvilken af de ovenfor anførte løsninger finder De bedst egnet til at forbedre såvel rettighedshaveres muligheder for at håndhæve og forsvare deres industrielle ejendomsrettigheder som sagsøgers muligheder for at anfægte sådanne rettigheder i forbindelse med forordningen?

5. Litispendens og indbyrdes sammenhængende krav

Med hensyn til den generelle anvendelse af reglen om litispændens bør det overvejes, om de nuværende problemer ikke kunne afhjælpes ved at styrke kommunikationen og samarbejdet mellem de domstole, ved hvilke der er anlagt parallelle søgsmål og/eller ved at udelukke anvendelsen af reglen i tilfælde af negative anerkendelsessøgsmål (se punkt 3 ovenfor).

Hvad angår reglen om indbyrdes sammenhængende krav bør det overvejes, i hvilket omfang det vil være hensigtsmæssigt at tillade, at samlede sager anlægges af og/eller mod flere parter på grundlag af ensartede regler. Risikoen for negative kompetencekonflikter kunne undgås ved en ordning for samarbejde og kommunikation mellem de involverede domstole og ved en forpligtelse for den domstol, der har erklæret sig inkompetent, til at genoptage sagen, hvis den domstol, der først er anlagt sag ved, erklærer sig inkompetent. I artikel 30, nr. 2, bør det præciseres, at den myndighed, der er ansvarlig for forkyndelsen, er den myndighed, der først modtager de dokumenter, der skal forkyndes. Da datoen og tidspunktet for modtagelsen kan være af afgørende betydning, bør de myndigheder, der er ansvarlige for forkyndelsen, eller domstolene, alt efter tilfældet, også notere det nøjagtige tidspunkt for, hvornår de har modtaget de dokumenter, der skal forkyndes, henholdsvis det nøjagtige tidspunkt for, hvornår det indledende processkrift er indgivet til domstolen.

En anden mulighed ville være at foretage en begrænset udvidelse af bestemmelsen i artikel 6, nr. 1, så der åbnes mulighed for at forene sagerne, hvis domstolen har kompetence med hensyn til et vist antal sagsøgere.

Spørgsmål 5:

Hvordan mener De, at koordineringen af parallelle retssager (litispendens) ved domstolene i forskellige medlemsstater kunne forbedres?

Mener De, at der bør åbnes mulighed for, at der på fællesskabsplan kan anlægges samlede sager af og/eller mod flere parter på grundlag af ensartede regler?

6. Foreløbige retsmidler

I rapporten beskrives der flere vanskeligheder i forbindelse med den frie bevægelighed for foreløbige retsmidler.

I forbindelse med *foranstaltninger uden tilvarsling af den pågældende part*¹³ kunne det være hensigtsmæssigt at præcisere, at sådanne foranstaltninger kan anerkendes og fuldbyrdes på grundlag af forordningen, hvis sagsøgte har mulighed for efterfølgende at anfægte foranstaltningen, navnlig på baggrund af artikel 9, stk. 4, i direktiv 2004/48/EF.

Endvidere kunne problemet med domstolskompetencen med hensyn til foreløbige foranstaltninger truffet af en ret, der ikke har kompetence i hovedsagen, løses på en anden måde, end det i dag er tilfældet på grundlag af Domstolens nuværende retspraksis. Navnlig kunne kravet om "den reelle tilknytning" afskaffes, hvis den medlemsstat, hvis domstole har kompetence i hovedsagen, fik bemyndigelse til at ophæve, ændre eller tilpasse en foreløbig foranstaltning truffet af retten i en medlemsstat, der har kompetence i henhold til artikel 31. Den ret, som anmodningen indgives til, skulle, navnlig når det ikke er muligt at opnå en effektiv retsbeskyttelse i alle medlemsstater, have til opgave at yde bistand i hovedsagen ved at "udlåne retsmidler", men uden at gribe ind i kompetencen for den ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet. Når der ikke længere er behov for en sådan bistand, skal den ret, der har kompetence i hovedsagen, kunne ophæve den udenlandske foranstaltning. Også her ville en kommunikation mellem de involverede retter være formålstjenlig. Det ville gøre det muligt at anmode om en effektiv foreløbig retsbeskyttelse overalt i Europa, hvor en sådan findes.

Med hensyn til kravet om, at der skal stilles sikkerhed for tilbagebetalingen af en foreløbig betaling, kunne det være ønskeligt at specificere, at sikkerheden ikke nødvendigvis skal have form af en deponeret betaling eller en bankgaranti. Alternativt kan det antages, at der gennem den fremtidige retspraksis vil blive fundet en hensigtsmæssig løsning på dette problem.

Endelig vil det være nødvendigt at tilpasse forordningens artikel 47, hvis eksekvaturproceduren afskaffes. I den forbindelse kunne der hentes inspiration fra artikel 18 i forordning (EF) nr. 4/2009.

Spørgsmål 6:

Mener De, at den frie bevægelighed for foreløbige retsmidler kunne forbedres på de måder, der er foreslået i rapporten og i denne grøn bog? Kan en sådan fri bevægelighed efter Deres mening forbedres på andre måder?

7. Forholdet mellem forordning og voldgift

Voldgiftssager er af stor betydning for den internationale handel. Voldgiftsaftaler bør gives den størst mulige virkning, og der bør tilskyndes til anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser. New York-konventionen af 1958 anses generelt for at fungere tilfredsstillende, og den er meget værdsat af retsvæsenets aktører. Det synes derfor hensigtsmæssigt at lade konventionen forblive uændret eller i det mindste at benytte den som udgangspunkt for en yderligere indsats. Det bør dog ikke forhindre, at visse specifikke spørgsmål vedrørende voldgift i forordningen tages op, ikke for derved at ændre voldgiftsprocedurene, men først og fremmest for at sikre en fri bevægelighed for voldgiftskendelser i Europa og for at forhindre parallelle sager.

Navnlig kunne en (delvis) afskaffelse af udelukkelsen af voldgift fra forordningens anvendelsesområde måske forbedre samspejlet mellem voldgiftssager og retssager. En sådan

¹³ I forbindelse med foreløbige foranstaltninger betyder *foranstaltninger uden tilvarsling af parten*, at retten afsiger foreløbige kendelser på grundlag af den ene parts anmodning og uden at høre modparten.

afskaffelse kunne indebære, at retsafgørelser, der stadfæster voldgiftskendelser, ville blive omfattet af forordningens anvendelsesområde. En særlig regel om kompetencen i sådanne retssager kunne øge retssikkerheden. Det er f.eks. blevet foreslået at lade domstolene i den medlemsstat, hvor voldgiftsbehandlingen har fundet sted, få enekompetence i sådanne sager, eventuelt med forbehold for en aftale mellem parterne¹⁴.

En afskaffelse af voldgiftsundtagelsen kunne også sikre, at alle forordningens kompetenceregler fandt anvendelse i forbindelse med vedtagelsen af foreløbige foranstaltninger i forbindelse med voldgift (ikke blot artikel 31). Foreløbige foranstaltninger truffet af domstolene er af stor betydning for at sikre voldgiftsbehandlingen effektivitet, navnlig så længe voldgiftsrettens sammensætning endnu ikke er fastlagt.

Desuden kunne en afskaffelse af undtagelsen åbne mulighed for anerkendelse af retsafgørelser om en voldgiftsaftales gyldighed og bringe klarhed med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, der bekræfter en voldgiftskendelse. Den kunne også sikre anerkendelse af en retsafgørelse, der tilsidesætter en voldgiftskendelse¹⁵. Derved kan der undgås parallelle sager ved domstole og voldgiftsretter, hvis aftalen kendes ugyldig i en medlemsstat og gyldig i en anden.

Mere generelt kunne man også ved retssager om en voldgiftsaftales gyldighed forestille sig et samarbejde mellem domstolene og voldgiftsretten. F.eks. kunne kompetencen tillægges domstolene i den medlemsstat, hvor voldgiftsbehandlingen finder sted, når der skal tages stilling til en voldgiftsaftales eksistens, gyldighed og anvendelsesområde. Dette kunne desuden kombineres med et styrket samarbejde mellem de domstole, der er anlagt sag ved, herunder tidsfrister for den part, der anfægter aftalens gyldighed. En ensartet konfliktregel vedrørende voldgiftsaftalers gyldighed, hvor afgørelsen f.eks. skal træffes i henhold til lovgivningen i den stat, hvor voldgiftsbehandlingen finder sted, kunne mindske risikoen for, at aftalen kendes gyldig i en medlemsstat og ugyldig i en anden. Det kunne på fællesskabsplan øge voldgiftsaftalers effektivitet i forhold til New York-konventionens artikel II, stk. 3.

Hvad anerkendelse og fuldbyrdelse angår, kunne voldgiftskendelser, der kan fuldbyrdes i henhold til New York-konventionen, endvidere drage fordel af en regel om, at der er mulighed for at afslå fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er uforenelig med den pågældende voldgiftskendelse. Alternativt eller som et supplement kunne den medlemsstat, hvor en voldgiftskendelse er truffet, tillægges enekompetence til at attestere, at kendelsen kan fuldbyrdes, og at sagsbehandlingen har været retfærdig, hvorefter der i Fællesskabet ville være fri bevægelighed for kendelsen. En anden løsning, der er foreslået, består i at drage fordel af New York-konventionens artikel VII for yderligere at lette anerkendelsen af voldgiftskendelser på EU-plan (et spørgsmål, som også kunne reguleres ved en særskilt fællesskabsretsakt).

Spørgsmål 7:

¹⁴ Hvis denne fremgangsmåde følges, bør ensartede kriterier gøre det muligt at bestemme stedet for voldgiftsbehandlingen. I den generelle undersøgelse foreslås det at tage udgangspunkt i parternes aftale eller i voldgiftsrettens afgørelse. Hvis stedet ikke kan bestemmes på dette grundlag, foreslås det at benytte den medlemsstats domstole, som i henhold til forordningen ville have haft kompetence i sagen, hvis der ikke havde foreligget en voldgiftskendelse.

¹⁵ Det er navnlig meget vigtigt, hvis kendelsen tilsidesættes på grund af overtrædelse af præceptive bestemmelser i fællesskabsretten (f.eks. konkurrencereglerne).

Hvad mener De, det ville være hensigtsmæssigt at gøre på fællesskabsplan:

- *for at øge voldgiftsaftalers effektivitet*
- *for at sørge for en god koordinering af sager mellem domstole og voldgiftsretter*
- *for at øge voldgiftskendelsers effektivitet.*

8. Andre spørgsmål

8.1. Anvendelsesområde

Hvad anvendelsesområdet angår, bør underholdspligt tilføjes i listen over undtagelser efter vedtagelsen af forordning (EF) nr. 4/2009 vedrørende underholdspligt. Med hensyn til anvendelsen af artikel 71 på forholdet mellem forordningen og konventioner på særlige områder er det blevet foreslået at indskrænke bestemmelsens anvendelsesområde så meget som muligt.

8.2. Kompetence

Da bopælen er af stor betydning som det væsentligste tilknytningsmoment ved bestemmelsen af kompetencen, bør det overvejes, om der kan udvikles et selvstændigt koncept i så henseende.

Desuden bør det overvejes, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at skabe en ikke-eksklusiv kompetence baseret det sted, hvor løsøre befinder sig, for så vidt angår tingslige rettigheder eller besiddelse af sådant løsøre. Med hensyn til arbejdsaftaler bør det overvejes, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at tillade en forening af sager på grundlag af artikel 6, nr. 1. For så vidt angår enekompetence bør det overvejes, om det i forbindelse med aftaler om leje af kontorlokaler bør tillades parterne at aftale værneting; i forbindelse med leje af ferieboliger kunne en vis fleksibilitet være hensigtsmæssig for at undgå, at en tvist skal behandles ved en for alle parter fjerntliggende ret. Det bør også overvejes, om det vil være hensigtsmæssigt at udvide anvendelsesområdet for enekompetencen på det selskabsretlige område (artikel 22, nr. 2) til også at omfatte andre forhold i forbindelse med et selskabs interne organisation og beslutningstagning. Det bør ligeledes overvejes, om der ikke bør tilstræbes en fælles definition af begrebet "hjemsted". Med hensyn til anvendelsen af artikel 65 bør det overvejes, om det er muligt at opstille en fælles regel for sager med krav mod tredjemand, som eventuelt kunne begrænses til sager med krav mod en udenlandsk tredjemand. Alternativt kunne forskellene i de nationale processuelle regler opretholdes, men artikel 65 kunne omformuleres, så den åbnede mulighed for en udvikling af de nationale regler i retning af en fælles løsning. Desuden ville en forpligtelse for den ret, der behandler et krav mod en i sagen inddraget tredjemand, til at verificere, at ad citationen er tilladt, kunne mindske usikkerheden med hensyn til retsafgørelsens virkning i udlandet.

Med hensyn til søretssager bør det overvejes, om det vil være hensigtsmæssigt ved forordningen at åbne mulighed for at forene sager, der vedrører oprettelse af en erstatningsfond, og individuelle erstatningssager. For så vidt angår spørgsmålet, om en værnetingsklausul i et konnossement har bindende virkning for en tredjemand, der er indehaver af konnossementet, har berørte parter foreslået, at en bortfragter i henhold til et konnossement skal være bundet af en værnetingsklausul, men samtidig skal kunne påberåbe

sig klausulen over for en tredjemand, der er den retmæssige indehaver af konnossementet, medmindre fastlæggelsen af værnetinget i konnossementet ikke er tilstrækkelig klar.

Med hensyn til forbrugerkredit bør det overvejes, om det vil være hensigtsmæssigt at tilpasse ordlyden af artikel 15, stk. 1, litra a) og b), til definitionen af forbrugerkredit i direktiv 2008/48/EF¹⁶.

I betragtning af det igangværende arbejde i Kommissionen vedrørende kollektive søgsmål¹⁷ bør det overvejes, om der er behov for særlige kompetenceregler i forbindelse med kollektive søgsmål.

8.3. Anerkendelse og fuldbyrdelse

I forbindelse med anerkendelse og fuldbyrdelse bør det overvejes, om problemet vedrørende fri bevægelighed for officielt bekræftede dokumenter bør tages op.¹⁸ I familieretlige sager (forordning (EF) nr. 2201/2003 og (EF) nr. 4/2009) anerkendes et officielt bekræftet dokument, ved hvilket der er truffet afgørelse i en strid, automatisk i de øvrige medlemsstater. Det giver anledning til spørgsmålet om, hvorvidt en "anerkendelse" vil være hensigtsmæssig i alle eller bestemte sager på det civil- og handelsretlige område, idet der må tages hensyn til officielt bekræftede dokumenters særlige retlige virkninger.

Endvidere kunne den frie bevægelighed for retsafgørelser om finansielle sanktioner forbedres ved at sørge for, at fastsættelsen af sanktionsbeløbet foretages enten af den ret, der har truffet afgørelse om den finansielle sanktion, eller af en myndighed i fuldbyrdelsesmedlemsstaten. Det kunne også overvejes, om forordningen ikke ud over at give kreditor mulighed for at inddrive finansielle sanktionsbeløb også bør give domstolene eller skattemyndighederne mulighed for at inddrive de sanktionsbeløb, de har krav på.

Endelig kunne mulighederne for håndhævelse af rettigheder på fuldbyrdelsesstadiet forbedres ved at udarbejde en fælles standardformular, der foreligger på alle Fællesskabets officielle sprog, indeholdende et uddrag af retsafgørelsen¹⁹. En sådan formular ville overflødiggøre behovet for en oversættelse af hele retsafgørelsen og sikre, at fuldbyrdelsesmyndighederne har adgang til alle relevante oplysninger (f.eks. om påløbne renter). Omkostningerne ved fuldbyrdelse kunne nedbringes ved at afstå fra kravet om, at der skal vælges en processuel bopæl eller udpeges en procesfuldmægtig²⁰. På baggrund af den nuværende harmonisering på fællesskabsplan, f.eks. ved forordning (EF) nr. 1393/2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager²¹, synes et sådant forslag dog ikke længere at være aktuelt.

Spørgsmål 8:

Mener De, at forordningen kunne forbedres på de måder, der er foreslået ovenfor?

¹⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT L 133 af 22.5.2008, s.66).

¹⁷ Se grønbogen om kollektivt søgsmål for forbrugere - KOM(2008) 794 af 27.11.2008 - og hvidbogen om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler - KOM(2008) 165 af 2.4.2008.

¹⁸ Europa-Parlamentet har i sin beslutning af 18. december 2008 også henvist til et europæisk officielt bekræftet dokument.

¹⁹ Se f.eks. forordning (EF) nr. 4/2009.

²⁰ En procesfuldmægtig er en person, der er udpeget til at handle på en parts vegne i en retssag.

²¹ EUT L 324 af 10.12.2007, s. 79.

